

'ארמי אובד אבי' – סדר 'מקרא ביכורים' ומיקרו הגדה...

מפני שההצלה מעשיו

לא היתה מסכנה שהתרחשה בפועל
אלא מ'סכנה צפויה במחשבה' בלבד
ואף שגם סכנת לבן היתה במחשבה
אך מאחר שהיה עכו"ם מחשבתו כמעשה
משא"כ 'עשיו – ישראל מומר'
ואין מחשבתו כ'מעשה'!

דממה נפשך:

אם חושב רק סכנה ממשית

הרי אף שלבן 'מחשבתו כמעשה' – לגביו
אבל לגבי יעקב – לא ניצול משום סכנה
ואם חושב גם הצלה מסכנהא 'בכח'
הרי גם אצל עשיו היתה 'סכנה בכח'
וראוי להודות על כך במקרא בכורים!

'מזכיר חסדי המקום'

חיוב הבאת הביכורים תלוי ב'ירושה וישיבה'
ההודאה היא שבאו אל המנוחה והנחלה
'ויביאנו אל המקום הזה'

[ומתחיל ב'גנות' במקביל ל'מסיים בשבח']
מזכיר את תחילת אירועי אומתנו
כשהיו ב'מקום קבוע' בו לא היה להם טוב
מקום בו ארבה להם סכנת הכחדה
[22 שנה ב'ארם' ו-210 שנה במצרים]

משא"כ שאר הניסים

לא אירעו להם ב'מקומם הקבוע'

עיונים בפרשה זו:

• הביטוי 'אובד אבי' היה צ"ל 'מאבד אבי'?

[ווי"מ שאבי אברהם היה בתחילת דרכו
'ארמי אובד', ע"ד 'מתחילה עוע"ז היו
אבותינו ועכשיו וגו'] אך פירש"י: לבן!

• היכן מצינו ש'לבן בקש לעקור את הכל'?

[ווי"מ שהכוונה לנסינו של לבן להרעיל
את אליעזר ולגרומ שלא יוכל יצחק
לשאת אשה – וימנע המשך אומתנו!...]

שאלת הרבי על הפרשה:

מה ראתה התורה להזכיר רק את שני
הניסים הללו: הצלתו מלבן וגאולתנו
ממצרים? [ואם קי"ס, והמן נכללו ביצי"מ]

למה לא הזכיר את הצלת יעקב מעשיו 'פן
יבא והכני אם על בנים'? והצלתו אחר מעשה
דינה 'ונאספו עלי ונשמדתי אני וביתי'
ולמרות זאת 'ותהי חתת אלקים.. ולא רדפו
אחרי בני יעקב'? וגם הנס ד'אשד הנחלים'
[כלשון רש"י: ועוד אחרים באו עלינו
לכלותנו] – ורש"י שותק משאלה זו!

ואולי יש לחלק בין ההצלה מלבן לעשיו:

ספר דברים פרק כו

(ג) ובאת אל הפה אשר יהיה בימים ההם
ואמרת אליו הגדתי היום לידוך אלהיך ... (ה)
וענית ואמרת לפני ידוך אלהיך ארמי אבד אבי
וירד מצרימה ויגר שם במתי מעט ויהי שם לגוי
גדול עצום ורב: (ו) וירעו אתנו המצרים ויענונו
ויתנו עלינו עבדה קשה: (ז) ונצעק אל ידוך אלהי
אבותינו וישמע ידוך את קלנו וירא את ענינו
ואת עמלנו ואת לחצנו: (ח) ויצאנו ידוך ממצרים
ביד חזקה ובזרע נטויה ובמרא גדל ובאתות
ובמפתים:

(ט) ויביאנו אל המקום הזה ויתן לנו את הארץ
הזאת ארץ זבת חלב ודבש:

רש"י על דברים פרק כו פסוק ה
ארמי אובד אבי – מזכיר חסדי המקום ארמי
אובד אבי, לבן בקש לעקור את הכל כשרדף אחר
יעקב ובשביל שחשב לעשות חשב לו המקום
כאילו עשה שבעובדי כוכבים חשב להם הקב"ה
מחשבה כמעשה: וירד מנרימה – ועוד אחרים
באו עלינו לכלותנו [ואינו מזכירם?] ש'אחרים
זאת ירד יעקב למנרים:

מדוע נבחר 'מקרא בכורים' לשמש בתור 'מיקרו-הגדה'?

משנה מסכת פסחים פרק י

ולפי דעתו של בן, אבינו מלמדנו. מתחיל בגנות ומסיים בשבח, ודורש מארמי אובד אבי, עד שייגמור כל הפרשה כולה

ואם רצה בעל ההגדה לפתוח ב'רקע מקראי' לסיפור יציאת מצרים – למה לא בחר בקטעי הסיפור בפרשות 'זארא-בא' שם הסיפור האורגנאלי?

ושמא חיפש 'תמצית-קצרה' מעין 'מיקרו הגדה'?

הרי על כל דרוש 'מקוצר'

מסתייג בפסוק מהסיפור האורגנאלי הארוך

לדוגמה:

הגדה של פסח - נוסח ההגדה

...וַיְנַיֵךְ שָׁם, מִלְמַד שְׁלֹא יֵרֵד יַעֲקֹב אֲבִינוּ לְהִשְׁתַּקֵּעַ בְּמִצְרַיִם אֲלֵא לְגוֹר שָׁם. שְׁנַאָמַר [בספר בראשית] וַיֹּאמְרוּ אֶל פְּרֹעֹה לְגוֹר בְּאֶרֶץ כְּנָעַן כִּי אֵין מְרֻעָה לְצֹאן אֲשֶׁר לְעַבְדֶּיךָ כִּי כָבֵד הָרַעַב בְּאֶרֶץ כְּנָעַן, וְעַתָּה יֵשְׁבוּ נָא עַבְדֶּיךָ בְּאֶרֶץ גִּשְׁוֹן: גְּדוֹל עֲצוּמִים, כְּמָה שְׁנַאָמַר [בסיפורי שמות] וַבְּנֵי יִשְׂרָאֵל פָּרוּ וַיִּשְׁרְצוּ וַיִּרְבּוּ וַיַּעֲצֻמוּ בְּמֵאֵד מְאֹד וַתִּמְלֵא הָאֶרֶץ אֹתָם:

וַיַּרְעוּ אֹתָנוּ הַמִּצְרַיִם, כְּמָה שְׁנַאָמַר [בסיפורי שמות] הִבֵּה נְתַחֲמָה לֹא פֶן יִרְבֶּה וְהִיָּה כִּי תִקְרָאנָה מִלְחָמָה וְנוֹסֵף גַּם הוּא עַל שׁוֹנְאֵינוּ וְנִלְחַם בָּנוּ וְעָלָה מִן הָאֶרֶץ: וַיַּרְעוּנוּ, כְּמָה שְׁנַאָמַר [בסיפורי שמות] וַיִּשְׁיִמוּ עָלֵינוּ שָׂרֵי מִסִּים לְמַעַן עֲבֹתוּ בְּסַבְלֹתָם וַיִּבְּנוּ עָרֵי מִסְכָּנוֹת לְפְרֹעֹה אֶת פְּתָם וְאֶת רַעְמֶסֶס:

וכבר עדיף היה לצטט את ה'סיפור המקורי'!

וגם ייפלא:

בעל ההגדה דורש כל מילה וביטוי בפרשת 'ארמי אובד אבי' עד שמגיע לפסוק האחרון:

(ט) וַיִּבְאֵנוּ אֶל הַמָּקוֹם הַזֶּה וַיִּתֵּן לָנוּ אֶת הָאֶרֶץ הַזֹּאת אֶרֶץ זָבַת חֶלֶב וּדְבָשׁ:

הנדרש בספרי פרשת תבא פייסקא ה ויביאנו אל המקו' הזה. זה בית המקדש. או יכול זה ארץ ישראל כשהוא אומר ויתן לו את הארץ הזאת הוי אומר זו ארץ ישראל ומה ת"ל ויביאנו אל המקום הזה בשכר ביאתנו אל המקום הזה נותן לנו את הארץ הזאת:

ובעל ההגדה השתמש מלדרוש פסוק זה

האמנם 'אנטי-ציוני'?

והתשובה:

עיקרה של ה'הגדה' היא:

לא 'סיפור היסטורי' שאירע לאבותינו אלא 'חייב אדם לראות את עצמו כאילו הוא יצא ממצרים'

עיקרון זה אינו מופיע בסיפורי שמות

שם זה מסופר מהיבט 'הצופה האובייקטיבי' אך לא במצוות 'זכירת יציאת מצרים'

בעל ההגדה חיפש מקור תורני לסיפור 'מהיבט אישי' של מי שלא היה במצרים וחש כאילו הוא עצמו יצא ממצרים זה 'המביא ביכורים' מספר בגוף ראשון... 'ויביאנו אל המקום הזה' – זה כבר לא 'כאילו'...

התורה הראשונה שאמר מורנו הבעש"ט אחרי קבלת שבת, היתה:

„והי' כי תבוא אל הארץ גו'”⁶ — ארץ מלשון מרוצה, כי בתיבת ארץ יש שני פירושים: א) כדאיתא במדרש⁷ למה נק' שמה ארץ שרצתה לעשות רצון קונה, וארץ לשון מרוצה, „והי' כי תבא אל הארץ” — כשתגיע להרצון ומרוצה אשר וגו' נותן לך שהוא מתנה מלמעלה בירושה בכל אחד מישראל — צריכה להיות העבודה של „וישבת בה” — להביא הדברים בהתישבות „לקחתה ושמת בטנא” להלביש אורות בכלים, „והלכת אל המקום” הוא ענין ההשגחה פרטית, יהודי כשהוא הולך ממקום למקום אין הוא בעצמו, אלא ההשגחה העליונה מוליכה אותו, והכונה היא „לשכן שמו שם” לפרסם אלקות בעולם.

בטאון חביד עמוד מס 202 יא-יט: בטאון (1) (2) הודפס עיני תכנת אוצר החכמה

זו ההוראה של 'ח"י באלול':

שכל מה שלומדים בחסידות לא יהא

כרעיונות של גדולי הדורות הקודמים

אלא

להרגיש שהמדובר הוא בי ממש

כאילו הוא עצמו

רואה את המלך בשדה ויוצא לקבל פניו בקבלת עול מלכות שמים

לא 'עם ישראל' לדודי – אלא 'אני' לדודי

ואז – אפשר לפרסם אלוקות בעולם – ויתקבל!